

сті. Для вирішення даних проблем необхідно внести зміни до земельного законодавства України. Зокрема, доповнити ст. 119 Земельного кодексу України положеннями щодо порядку реалізації набуття права власності на земельну ділянку за давністю користування.

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Взято з екрану : 02.04.14 р.
2. Жушман В. П. Аграрне право та законодавство України : [навч.-практ. посібник] / Жушман В. П. – Х.: ТОВ «Одісей», 2003. – 451 с.
3. Кулинич П. Ф. Право власності на землю: нові підходи до визначення змісту / П. Ф. Кулинич // Право України. – 2009. – № 9. – С. 22-29.
4. Коваленко Т. Юридичні дефекти у проекті Закону України «Про ринок земель» / Т. Коваленко // Юридична Україна. – 2012. – № 4. – С. 60-64.
5. Самбор М. А. Набуття права власності на земельні ділянки на підставі набутальної давності: український досвід / М. А. Самбор // Право України. – 2011. – № 2. – С. 270-277.
6. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності : Закон України від 17 листопада 2009 р. № 1559-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 1. – С. 17-21.
7. Терлецька Л. М. Нагальні питання відшкодування збитків власникам земельних ділянок та землекористувачам органами державної влади / Л. М. Терлецька // Право України. – 2010. – № 5. – С. 193-198.

Сулім Т.А.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

КОНСЕНСУАЛЬНИЙ ДОГОВІР В ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ: ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В цивілізованому суспільстві обов'язково мають існувати правові інструменти, які забезпечують обіг матеріальних благ, використання інтелектуальних благ з метою постійного забезпечення його соціально-економічного розвитку. Одним із найефективніших правових інструментів у вирішенні цих завдань є договір, який має багатовікову історію свого існування. Ще в Стародавньому Римі договір став основною правовою формою товарообігу. Відповідно до ст. 11 Цивільного Кодексу України однією з підстав виникнення цивільних прав та обов'язків є, зокрема, договори та інші правочини [4].

Так, визначальною рисою будь-якого договору є досягнення домовленості, згоди сторін про його укладення. Юридичною ознакою будь-якого договору є його реальний чи консенсуальний характер, який відображає момент набрання ним чинності. Поділ договорів на реальні та консенсуальні відомий ще з часів римського приватного права, на що завжди звертали увагу його дослідники. На думку українських вчених О.Підпригори та Є.Харитонова, за римським приватним правом реальними вважалися контракти (договори), які набували юридичної чинності в момент фактичної передачі речі, оскільки для виникнення реальних договорів (позика, позичка, зберігання, застава) необхідно було здійснити дві дії в сукупності: досягнути згоди і передати річ. Всі інші, на їх думку, контракти (договори) були консенсуальними, тобто такими, для укладення яких достатньо було досягти згоди сторін [5, с. 729]. Однак із прийняттям нового Цивільного кодексу України, який діє з 1 січня 2004 р., сформована на базі цивільного законодавства концепція реальності, зазнала певної трансформації. Варто зауважити, що у новому ЦК більш однозначно вирішена проблема моменту укладення договору. О. Іоффе свого часу стверджував, що консенсуальними визнаються угоди, які можуть бути укладені шляхом висловлення лише однієї згоди на їх укладення в формі, що вимагається за законом. *Частиною першою ст. 638 ЦК України встановлено загальне правило відповідно до якого договір є укладеним з моменту коли сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору. Дане правило лише прив'язує момент укладення будь-якого цивільного-правового договору до моменту досягнення згоди з усіх його істотних умов не визначаючи правила, яке б конкретизувало названий момент досягнення згоди [4].* Також, у ч. 2 ст. 180 ГК України закріплено, що господарський договір вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та формі досягнуто згоди щодо усіх його істотних умов [1]. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди. *Так, згідно з ч. 1 ст. 638 ЦК укладення договору пов'язано не лише з досягненням сторонами згоди з усіх істотних умов договору, але і з наданням цій згоді належної форми. Тобто процес укладення договору поділяється на кілька етапів: спершу необхідно досягти згоди з усіх істотних умов договору (консенсусу), після чого надати цій згоді необхідної форми [4].* Такими є етапи укладення консенсуального договору. Тобто, поки договір не пройде всі стадії свого укладення — досягнення згоди сторін (консенсусу) з усіх істотних умов договору і надання цій згоді належної форми, договір не є укладеним і не породжує для сторін тих цивільних прав та обов'язків, на досягнення яких він був спрямований. Наприклад, якщо сторони при укладенні консенсуального договору досягли консенсусу, але не наддали йому необхідної форми, договір не повинен вважатися укладеним

[2]. Згідно ст. 640 ЦКУ договір є укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції. Отже, оскільки оферта однієї сторони повинна містити всі істотні умови договору, то, погоджуючись на неї, друга сторона тим самим погоджується із цими всіма істотними умовами. Тому момент отримання першою стороною відповіді про прийняття оферти другою стороною буде одночасно і моментом погодження всіх істотних умов договору. Таким чином, якщо для укладення договору достатньо однієї домовленості сторін, то укладений договір називатиметься *консенсуальним*. Термін «консенсуальний» договір походить від французького «consensuel» — «узгоджений», та від латинського «consensus» — «згода», «єдність». Отже, консенсуальні договори — це такі господарські договори, які виникають в момент реальних намірів сторін, недвозначно виражених словами або конклюдентними діями. Такі договори вважаються укладеними з моменту досягнення згоди сторін із усіх істотних умов у формі, необхідній за законом [3, с. 407]. З моменту досягнення згоди договір вважається укладеним, у його сторін виникають відповідні права і обов'язки, договір вважається укладеним після підписання самого договору як документу без здійснення фактичних дій, передбачених таким договором. Консенсуальні господарські договори повинні мати письмову форму.

Консенсуальні договори — річ повсякденна, вони доволі часто зустрічаються в умовах господарювання. Отже, така назва вказує на спосіб укладення договорів, а не на їх сутність і саму природу. До таких договорів, зокрема, належать: купівля-продаж (ст. 655-716 ЦКУ), доручення (ст. 1000-1010 ЦКУ), комісія (ст. 1011-1028 ЦКУ), спільна діяльність (ст. 1115-1129 ЦКУ) та ін [4]. Так, договір поставки продукції вважається укладеним з моменту, коли сторони домовилися підписати даний договір, хоч поставка, передача продукції і її оплата проводитиметься в майбутньому.

В консенсуальних договорах спір про виконання обов'язків і відповідальність за їх невиконання може вирішуватися судовими органами вже після досягнення сторонами угоди, навіть якщо передання майна ще не відбулося. Наприклад, можлива вимога про передачу купленої речі, про відповідальність за невиконання такого обов'язку тощо.

Таким чином, за загальним правилом, цивільно-правові договори є консенсуальними, якщо інше не встановлено законом. Конструкція статей ЦК, в яких даються визначення поняття того чи іншого договору і вживаються терміни «сторона передає» або «сторона зобов'язується передати (виконати)», не є чинником приналежності договору до консенсуального або реального правочину, а швидше за все вони вказують на момент виконання договору. Консенсуальними договорами визнаються такі договори, які виникають в момент реальних намірів сторін, недвозначно виражених словами або конклюдентними діями. Вони вважаються укладеними з моменту досягнення згоди сторін із усіх істотних умов у формі, необхідній за законом.

Література:

1. Господарський кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Момент вчинення правочину та його правове значення // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://advocat-cons.info/index.php?newsid=6424#.UyWulPl_v4Y.
3. Харитонов Є. О. Цивільне право України: підручник / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, О. В. Старцев. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К. : Істина, 2011. - 808 с.
4. Цивільний кодекс України з коментарями: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/1000-638.html>.
5. Цивільне право України. Особлива частина: Підручник / [Т.В. Боднар, С.М. Бервено, І.А. Безклубий та ін.]; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176с.

Сулiм Т.Л.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)
*студентка V курсу iсторичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ПРАВО СТУДЕНТІВ НА АКАДЕМІЧНУ ВІДПУСТКУ ТА ПОВТОРНЕ НАВЧАННЯ

Студентське життя надзвичайно багате на події, але, на жаль, не завжди вони носять позитивний відтінок. Нерідко трапляється так, що студент не може відвідувати заняття з певних причин, внаслідок чого можуть виникнути проблеми при здачі чергової сесії. Якщо причиною невідвідування є поважні обставини, то студенту може бути надана академічна відпустка.

Відповідно до ст. 6 Модельного закону «Про вищу і післявузівську професійну освіту» студенту вищого навчального закладу надається академічна відпустка за медичними показаннями і в інших виняткових випадках [1]. На виконання цього закону наказом Міносвіти від 6 червня 1996 року затверджено «Порядок надання академічних відпусток», який регламентує підстави і процедуру оформлення академічних відпусток. Частина 2 ст. 45 Закону України «Про вищу освіту» гарантує, що особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, можуть переривати навчання у зв'язку із обставинами, які унеможливають виконання навчального плану (за станом здоров'я, навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах іноземних держав тощо). Особам, які перервали навчання у вищих навчальних закладах, надається академічна відпустка [4].